

Eurofound

A munkaerőpiaci közvetítők szabályozása és a szociális partnerek szerepe a munkaerő-kereskedelem megelőzésében

Összefoglaló

Bevezetés

A jelentés célja, hogy hozzájáruljon az állami hatóságoknak szóló bevált gyakorlati útmutató összeállításához a munkaerőpiaci közvetítőkre vonatkozó szabályokról és szabályozásokról, a munkaerő-kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelem megelőzése érdekében. A jelentés két fő terület kutatási eredményeit foglalja össze: hogy a munkaerőpiaci közvetítőket hogyan szabályozzák a különböző tagállamokban, és hogy a szociális partnerek tevékenységei mennyiben járulnak hozzá a munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem megelőzéséhez. A jelentés központi témája a munkaerő-kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelem, ellenben nem foglalkozik a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelemmel. A jelentés az Eurofound mind a 28 uniós tagállamra és Norvégiára is kiterjedő európai kapcsolattartói hálózatától származó információkon alapul.

Szakpolitikai háttér

Az emberkereskedelem megelőzése az 1990-es évek vége óta fontos célként szerepel az uniós politikai napirenden. Az emberkereskedelem elleni palermói jegyzőkönyv 2002-es elfogadására támaszkodva ugyanebben az évben egy uniós tanácsi kerethatározatot és egy uniós tervet is elfogadtak az emberkereskedelem ellen. Az Európai Parlament és a Tanács 2011-ben irányelvet fogadott el az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről. Az emberkereskedelem elleni irányelv nyomán az emberkereskedelem felszámolására irányuló európai uniós stratégia (2012–2016) (COM(2012) 286 final) több célzott intézkedést is tartalmaz a megelőzés, a védelem, a büntetőeljárás és a partnerségek érdekében. A stratégia az emberkereskedelem szempontjából fontos területként jelöli meg a toborzást, és nyomatékosítja, hogy a szakszervezeteket és a munkáltatói szervezeteket fontos bevonni az emberkereskedelem elleni szakpolitikák kidolgozásába.

Fő megállapítások

A jelentés elemzi a munkaerőpiaci közvetítők munkaerő-kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelemben való potenciális részvétele elleni jogszabályokat, szabályozásokat és a szociális partnerek tevékenységeit. A jelentés első része a szakpolitikai háttérrel és a fogalm meghatározásokat tárgyalja, egyúttal megvizsgálja, hogy a munkaerőpiaci közvetítőknél milyen módokon lehet köze az emberkereskedelemhez. A munkaerőpiaci közvetítők olyan állami vagy magánszervek vagy intézmények, amelyek közvetítenek az állást kereső magánszemély és a munkáltató között, és munkaközvetítő ügynökségként vagy munkaerő-kölcsönzőként működnek.

A kutatások azt mutatják, hogy a 20. század vége felé a munkaerőpiaci közvetítők száma gyorsan emelkedett, miután sok uniós ország megszüntette a korlátozásokat, és elkezdte szabályozni a munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzést.

A vonatkozó európai és nemzetközi szabályozások közé tartozik a munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzésről szóló irányelv (2008/104/EK) és az ILO munkaközvetítő ügynökségeket szabályozó 181. egyezménye, valamint a munkaerőpiaci közvetítők szabályozására és felügyeletére irányuló különféle nemzeti intézkedések. Az EU-ban a munkaerőpiaci közvetítők szabályozásának leggyakoribb formái közé tartoznak az engedélyezési, nyilvántartási vagy tanúsítási rendszerek.

A kutatás négy olyan területet talált, amely a legtöbb országban összekapcsolódott a munkaerő-kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelemből eredő problémákkal: a mezőgazdaságot, az építőipart, a háztartási munkát és a szálloda- és vendéglátóipart. Néhány országban a problémás ágazatok között szerepelt a kiskereskedelem (Belgium és Svédország), a szépség- és fodrászszalonok (Finnország), a fuvarozás (Románia) és a hulladékgyűjtés és újrafeldolgozás (Dánia).

A család toborzásról és munkaerő-kizsákmányolásról a szociális partnerek szolgálnak információkkal és tapasztalatokkal. Az információk

megosztása, a kölcsönös támogatás és a hatékony együttműködés döntő fontosságú a munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem megelőzéséhez és megszüntetéséhez. Ami a nemzetközi szintet illeti, a munkaerő-kölcsönző ágazatért felelős szociális partnerek (az Uni Global és a CIETT) 2008-ban egyetértési megállapodást kötöttek a munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzésről, amelyben mindkét fél támogatását ígérte egy szabályozási kerethez, hogy a munkaerő-kölcsönzés ne kínálhasson alá a többi munkavállaló jogainak és feltételeinek. A kutatások azt állapították meg, hogy a nemzeti szociális partnerek egyre nagyobb mértékben felismerik az e téren rájuk háruló felelősséget, és hangot adnak a csalárd toborzási és kizsákmányolási módszerek miatti aggályaiknak. E tevékenységük ellenére úgy tűnik azonban, hogy a munkaerő-kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelmet nemzeti szinten még mindig nem kezelik prioritásként.

A tagállamokban és Norvégiában működő szociális partnerek különféle módszereket dolgoztak ki, hogy fellépjenek a munkaerőpiaci közvetítők általi, munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem ellen. Ezek kiegészítik az állami politikát, és különféle formákat ölthetnek, lehetnek például kollektív megállapodások, együttes kezdeményezések, a kormánnyal való párbeszéd, kampányok, panaszkezelő rendszerek, transznacionális együttműködés, magatartási kódexek összeállítása, tájékoztató és oktatási anyagok biztosítása, fokozott felügyelet, a média használata.

A jelentésből kitűnik, hogy a szociális partnerek bevonása ezen a területen gyakran kihívásokat rejt. Mivel a munkáltatói szervezetek nem fedik le az összes munkaerőpiaci közvetítőt, a végrehajtás problémás lehet, különösen a kis- vagy közepes méretű közvetítők esetében. A szakszervezetek nem mindig tudnak minden munkavállalót elérni, különös tekintettel a „rejtetten” vagy elszigetelten foglalkoztatottakra.

Szakpolitikai iránymutatások

A jelentésben végig kiemelt helyen szerepelnek az újonnan megjelenő jó módszerek példái. A nemzeti kormányok tevékenységeibe beletartozik a határokon átnyúló együttműködés, a munkaügyi felügyeleti tevékenység, a jogszabályok és szabályozások bevezetése, a különböző hatóságok közötti együttműködés támogatása, a figyelemfelhívás révén nyújtott útmutatás, a képzések és etikai kódexek, az áldozatok támogatása és a szociális partnerekkel való együttműködés. A kormányoktól és a szociális partnerektől származó, újonnan megjelenő jó

módszerek példáinak sok esetben része az áldozatok kezelése és az arra tett kísérletek, hogy felhívják a figyelmet a munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelemre. Mivel kevés olyan tényrt találtak, amely kifejezetten a munkaerőpiaci közvetítőkre vagy akár a munkáltatókra vonatkozott volna, a jelentés hangsúlyozza, hogy mind a munkáltatói szervezetek, mind a szakszervezetek többet tehetnének a kérdés kezelése érdekében. Azokban az országokban, ahol működik az ágazati szociális párbeszéd, a szociális partnereknek érdemes lehet közös stratégiát kidolgozniuk, hogy kezeljék a tisztességtelen versenyt és a bérekre és feltételekre nehezedő nyomást.

A munkaerőpiaci közvetítők által, munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem megelőzése érdekében a szabályok és szabályozások jobb felügyeletéről és végrehajtásáról szóló, az állami hatóságoknak készített gyakorlati útmutató összeállításakor az alábbi pontokat kell mérlegelni:

- A vonatkozó európai irányelvek és nemzetközi jogi eszközök alapján ki kell dolgozni a munkaerőpiaci közvetítők, az emberkereskedelem és a munkaerő-kizsákmányolás egyértelmű nemzeti meghatározását.
- Tömör definíciókat kell használni, hogy jobb legyen az adatgyűjtés a munkaerőpiaci közvetítők és a munkaerő-kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelem jelentőségéről és előfordulásáról.
- Bővíteni kell a nyilvántartott, engedélyezett és/vagy tanúsított munkaerőpiaci közvetítők körét.
- A jobb nyilvántartás, engedélyezés és/vagy tanúsítás segítségével általánosan érvényesíteni kell a szabályokat és szankcionálni azokat a munkaerőpiaci közvetítőket, akik az emberkereskedelem belépési pontján érintve lehetnek.
- Növelni kell az állami hatóságok és a szociális partnerek közötti, regionális és határokon átnyúló együttműködést.
- Támogatni kell a munkaerőpiaci közvetítőkkel és a toborzási módszerekkel, valamint a munkaerő-kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelemmel foglalkozó, koherens és hatékony kétoldalú és háromoldalú közös tevékenységeket.
- Támogatni kell a szociális partnereket a kollektív képviselő növelésében, különösen a kis- és közepes méretű munkaerőpiaci közvetítőknél.

További információ

A „*Regulation of labour market intermediaries and the role of social partners in preventing trafficking of labour*” (A munkaerőpiaci közvetítők szabályozása és a szociális partnerek szerepe a munkaerő-kereskedelem megelőzésében) című jelentés a <http://eurofound.europa.eu/hu/publications> weboldalon érhető el.

További információért forduljon Andrea Fromm kutatóhoz az afr@eurofound.europa.eu címen.